

ság. Kétszer is háromszor is kiszállottak, hogy valakivel még egy kezesítést válassanak, még egy ígéretet, még egy köszönetet mondjanak.

Hatalmas eljenzés követte az elrobbogó vonatot, melynek alakaiból még sokáig visszazúzódtak a távozók, barátságosan lobogtatva kendőiket a peronon álló aradiak felé.

Apponyi a Janszki-ügyről.

— szeptember 20.

Apponyi Albert gr. vasárnap tartotta beszámoló beszédét választói előtt Jászberényben.

A nemes gróf beszédét megindította a Janszki-ügygel kezdve, melynek végeredményében való megoldásában megnyugvást fejezte ki.

Beszéde folyamán Apponyi kicsinyes részletekre terelte választói figyelmét, elvonni akarván azt a dolog tulajdonképpeni lényegétől: az ügy elintézésében való megnyugvásától, a mi által beszédének ellenzékli jogosultsága, bíráló hangja és a bizalmatlanság kérdése, miud, mind elvesztik alapjukat.

Különös felütést keltett beszédében Apponyi gr. azzal kezdte, hogy kijelenti, miszerint érzi, hogy midőn választóinak beszámoló szólna, az általános utólagos történet eseményekről is. Így a hadsereg és a nemzet közt előfordult bonyodalomról is.

Midőn a hadseregben, — folytatja ezután Apponyi gr. beszédét, — magas állást elfoglaló egyének részéről részint történet, részint helyeseltettek oly nyilatkozatok, melyek a magyar közjoggal és a magyar nemzet érdekeivel ellentétben állanak, akkor kötelességemnek tartottam az országgyűlésen felszólalni, és abban az interpellációban, melyet az ülésszak vége felé Magyarország miniszterelnökéhez intéztem, kifejtettem azon elveket, melyek szerint a hadseregnek közzégi állása és viszonya nemzetünkhez megítélendő és megállapítandó.

Két tételből indultam ki. Az egyik egy közzégi tétel: hogy a hadsereg, mint az államnak egyik intézménye, nem képviselhet egy oly közzégi állást, mely a hazai közjoggal ellentétben áll. A másik tétel egy politikai tétel: hogy t. i. a hadsereg és a nemzet az általános védkötelesség alapján létezőnek népszerűen a melyek az összes fiai életüknek egy bizonyos körén azt követelnek, hogy a közjogi állásukat és megítélését, ebben nem szabad oly szellemnek léteztetnie, mely a nemzetnek érdekeivel ellentétben áll.

E két tételt értelmeztem ki azon interpellációban, hozzá téve, hogy én több oly okból, melyeket most itt kifejtjen nem szükséges, mert az a program nem mai keletű, hanem az politikai pályámon kezdete óta vallom, hogy a közös hadsereget mint intézményt fenntartani óhajtom, de egyszerűsödni kívánom, hogy az döntő körökben fel fogásában a magyar közjoggal és egész szellemében a magyar nemzeti összhanggal harmoniába hozsák és az ezen óhajommal megvárakozó tenyek megteremtésének és megállításának. (Élénk helyeslés.) Ez volt azon álláspont, t. választóközönség, melyet én, midőn az országgyűlési ülésszak vége felé a közjogi események felmerültek, kifejtettem. Ez ezen állásponttól egy lépésre, egy hátszalánnyra sem balra, sem jobbra azóta el nem tértem, el nem tértem és el nem is fogok térni. (Élénk eljenzés.) Nem tértem el balra és azért nem vettem és nem vehettem részt azon négytől mozgalomban, melyek a függetlenségi párt vezérfőirainak részéről, az ő álláspontjukból egész jogosan és helyesen, megindították az utolsó katonai személyváltoztatások folytán. Nem vehettem részt, egész őszintén és nyíltan kimondom, azért, mert ezen mozgalom másra nem vezethetett, mint a közös hadsereg mint intézmény elleni bizalmatlanság és ellenszenv terjesztésére és a közös hadsereg megszűntetésének követelésére.

Már most, t. választóközönség, én igen jogosnak ismerem el azt, hogy a ki ezen tételt mint programot vallja, annak megvalósítása céljából az agitációnak terére is lépjen.

De másrészt a függetlenségi pártunk minden méltányosan gondolkodó tagjainak és ime — az ottani boszorkányok száma egyszerre észrevehetőleg apadt. Miután Már szó van róla, megemlítem azt is, hogy már a kortársak is a kapzsiságot jelölték meg, mint a boszorkányörök fő indító okát.

Többek közt Zasius Udalrich is akként vélekedik, hogy „a bírák csak azért büntelnek, hogy jövedelmeiket szaporítsák”. Loos kononok a boszorkányperket az alchymiaúknak nevezi, „mely az embert aranyra és ezüstre változtatja. Spre Frigyes úgy tekintette a varázslók elvételét mint „konozot, melyből zsiros levelest akartak kenni” és így tovább.

Kiváló örömmel konstátalom, hogy a jámbor úzerek az elkobozandó vagyonok tekintetében a mi Ausztriánkban igen rossz üzletek csináltak. A tizenötödik században csakis 1498. október 21-én végezték ki egy „elvetemedett nőt” Bécsben, még pedig a kremsi hóhér által, miután a bécsi hóhér megtagadta közreműködését. Különbön kiemeltem, hogy ezen kivégzés után a hóhér bárdját újra készítették.

A tizenhatodik században is csak egyetlen egy nagyobb föltűnést keltő eset történt: Pacheryn Borbálát, ki boszorkányságot a Sarnólygyben üzte. 1540-ben égette el a méránói hóhér. A legközelebbi eset negyvenhárom évvel később történt és ugyanaz, melynek befejezését végre szivek lesznek megengedni . . .

Azent törvényszék megtette kötelességét, sőt még többet is: az ügyiratokat át-tette a világi törvényszékhez az ítélet végrehajtása végett, a mi különösen rendesen megtörtént, miután az inkuizitor urak a kivégzések végrehajtása miatti felháborodás következményeit nem akarták magukon száradni hagyni.

A bécsi városbíró minden kikínzott „beismerés” dacára sem birt semmi tényleges vétkességet fölfedezni és a szegény asszonyt mint tehetetlen, egy ápolóban akarta elhelyezni. Ezen nagyon érthető, a bíró értelmességének és szívének becsületére való

helyesnek és csak logikailag következetesnek fogja elismerni, hogy a ki pedig ezt nem vallja programmal, nem vehet részt oly agitációban, melyek, ha nem is kitűzött céljaikban, de eredményeikben mára, mint ezen érdelem meggyőzöttségére és terjesztésére nem vezethetnek. (Helyeslés.) Azért mondom, hogy nem tértem el az országgyűlésen általán kifejtett, most önk előtti üléseim álláspontomól balra.

De nem tértem el attól egy hátszalánnyra jobbra sem. A nyári idény alatt, midőn a tavol külföldön időztem, midőn a dolog természetét szerint alkalman nem lehetett nyilatkozni, — több hírlap és különösen oly hírlapok, melyek a felhívatalos sugalmazatoknak híreben állanak, váltig hozták azon hírt, hogy én bizalmasan, döntő és illetékes körök előtt meghátráltam azon állásponttól, melyet az országgyűlésen a legutóbbi ülésszak vége felé kifejtettem, hogy én akkor kimondott szavaimat, melyekben a nemzeti érdelemnek és a magyar közjognak sérthetlenségét kívántam, gyöngíteni iparkodtam, hogy azokat félíg-visszavontam, elmagyaráztam volna, talán valami kegykeresés céljából.

Bátran mondhatom, hogy én ugyan hozzá vagyok ahhoz szokva, hogy politikai ellenfeleim az ellenem irányuló küzdelemben a fejtények kiszemelésében túlságos lelkiismeretességem nem tanusítanak, de még az én politikai pályám alatt ennél arzatlanabban ráfogással nem találkoztam. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

En. t. választóközönség, éppen ellenkezőleg gondoskodtam arról, hogy semminemű illetékes tényező előtt titok ne legyen az, hogy azokból a követelményekből, melyeket a nemzeti érdelem és nemzeti közjog sérthetlenségére néve az országgyűlési ülésszak vége felé a hadsereg kérdésében formuláztam, egy hátszalánnyal, egy szemernyi semmi körülmények közt nem engedek. (Zajos eljenzés.) Mert, t. választóközönség, ha áll is az, hogy azon párt, melyhez tartozni szereztem és az annak keretében magam is abból a célból, hogy hazánk javát hatályosabban előmozdithassuk, a hatalomnak birtokosa törvényes és alkotmányos eszközökkel tekinünk, minden körülmények között kiártnak tekintem azt, hogy létezzék ezen országban egy önönmagáról annyira megfeledkezett párt, vagy csak szereplő politikusi is, ki az ország alkotmányos önállóságával teljesen ki nem békült elemekkel csak egy pillanatra is szövetkezességek pártcélszámait, hatalmi aspirációinak megvalósítására. (Élénk helyeslés és eljenzés.)

En nem is hiszem, hogy azon hírek, melyekre céloztam, amár a sugalmazottság híreben álló lapokban és könyvmatu tudósításokban látnak napvilágot, a kormány sugalmazására legyenek visszavezethetők: mert én politikai ellenfeleimről soha semmit sem szeretek föltelezní, nem is szoktam, ami a becsülettel ellenkezik; már pedig a kormány a legjobban tudja, hogy mennyi erőt kölcsönzött neki a nemzeti méltóság és az alkotmányosság sérthetlenségének megóvásában az ellenzéknek erélyes magatartása és azért becsületbe vágó dolog volna, ha feltételezném, hogy azon kormány részéről, mely ezt tudhatja és tudja, erédtek lényeg azok a gyumasítások, melyekre céloztam.

Ismételtem, hogy én azon állásponttól, melyet az országgyűlés legutóbbi ülésszakán interpellációban a kérdésre néve kifejtettem, egy hátszalánnyra sem jobbra, sem balra nem tértőttem. (Hosszantartó zajos helyeslés és eljenzés.)

Es most az maradt hátra, hogy ennek alapján kifejtsem, miként méltányolom azon megoldást, melyet a katonai ügy az ismert legmagasabb kir. kéziratban nyert. (Halljuk! Halljuk!)

T. választóközönség! Egész őszintén megvallom, ha én lettem volna azon helyzetben, hogy a koronának tanácsokat adjak, talán a bonyodalom megoldásának nem ezt a szokatlan módját választottam volna. Kimondom azt is, hogy ha a kir. kézirat egyes tételeinek boncolgatásába becsatlakozni akarnék, sok olyat találnék, a mit igen feltételezem lehetne csak kielegítőnek mondani. De én azt nem keresem, hogy az alak, melyben a bo-

szándék azonban nem volt kivihető, mert az ítélet végrehajtását igen befolyásos oldalról követelték.

A szerencsétlen Plainacher Erzsébetet fölfarkához kötött két deszkán az Erdberg mellett levő lbalegelyre hurokolták és ott tényleg elégették.

A pöriratok, mint már említém, hiánytalanul megvannak; Schlutterbauer Annára, e gyalagatos leányra vonatkozólag az adatok már sokkal hiányosabbak. Sorsáról a különböző fölgyezésekben és krónikákban csak hézagos adatokat találtam, melyek sok fontos dolgot nem tisztáznak.

Ugyátlászik, hogy célját tényleg elérte és nagyanyjának kis birtokát, mint egyetlen örökös hatalmába kerítette. Anna völégényének állásánál fogva könnyen megmagyarázható, hogy a jelen esetben az elkobzás nem alkalmazták, mert az volt a főelv, hogy a becses szolgálatakat nyíltan megjutalmazták.

Ez által Zerner Tamás önálló emberrel lett, de nem sokáig örvendhetett ezen szerencsésének. Plainacherné borzalmas végzet második évben ugyanis az előbb az ő tulajdonát képezett ház a lángok martalékává lett és a szomszédság közül senki sem akart az oltásban résztvenni.

Zerner a tiltott varázslók képzelhetőleg legrosszabb híreben állott, csak hogy senki sem merte őt bántani. Beszéltek, hogy megterkedésével rávett egy öreg embert, hogy vastagot korbelyt fénak hagyományozza és ennek derék testvérénit kitagadja; az egész világ meg volt győződve, hogy e visszatartó ember képes volt más embereket tetteit teljesen saját célzatai szerint vezetni.

Házában a tűz éjfélt táján tört ki; mikor a város láng föltört az ég felé, a környéken mindenki kiugrott ágyából, de amint megtudták, hogy a Zerner-ház ég, mindenki ismét nyugalomra tért.

„A Tamásnak, monák, „segítsen az ördög; ha nem teszi, annak jobb!”

„Az ördög nem is tette meg, mert más-

nyadalom megoldása a kormány által céloztott, az-e, melyet én választottam volna. Azért nem becsatlakozom ezen fontos királyi kézirat egyes tételeinek boncolgatásába. En azon egész helyzetet nézem, mely általa teremtetett és ezzel szemben tartom kötelességemnek állást foglalni. (Halljuk! Halljuk!)

A kir. kézirat megjelenésében mindenkéltől örvendetes tény az a gondos és aggodalmas ragaszkodás az alkotmányhoz, melyet dicsőítősen uralkodó felséges királyunk tanusít. (Élénk eljenzés.)

Amde, t. választóközönség, ez az országban senkire meglepő nem volt. Allíthatom, hogy ennek az országban minden polgárra pártkülönbség nélkül szive mélyéig és teljesen bizik koronás királyunk alkotmányhűségében és az ő szeretetében a magyar nemzethez. (Leikes eljenzés.)

A másik becses és fontos kijelentés, mely a kir. kéziratban foglaltatik azon tétel, mely szerint a hadsereg szelleme nem lehet más, mint a hadsereg legfőbb haduráé. En ezen tételt nem magyarázhatom másképp, mint hogy ezalatt a legfőbb hadur szelleme alatt értjük azon fejedelmnek szellemét, aki a magyar koronát fején hordja, ki a magyar alkotmányra esküt tett le és aki ezt vélemben melegeben érzi és tartja meg. Ily értelemben véve kell, hogy a hadsereg szelleme egy és ugyanaz legyen az alkotmányos uralkodóval; a hadsereg szelleme tehát nem lehet más, mint az alkotmányosság; nem lehet más, mint mindazon törvények és intézmények feltelten tisztelése, melyeken nemzetünknek állami önállósága és függetlensége gyökerezik s ily értelemben fogva fel a kir. kézirat azon mondatát. — és más értelemben fölfogni azt nem is lehet, — ily értelemben az előttem nagy horderővel bír.

Nem birhat azon horderővel, hogy már a hadsereg néve semmi feladatunk ne legyen. Nem menthet fel minket sem a királyi kézirat, sem bármely nyilatkozat azon kötelesség alól, hogy intézmények által iparkodjunk azt biztosítani, hogy a közös hadsereg magyar részének szelleme a magyar nemzet érdekeihez minél közelebb hozassák, azokkal egységessé összeforjjan és különösen, hogy a magyar tiszt képzéséről ezen irányban és ezen cél biztosítása végett megfelelően gondoskodjunk és ezen értelemben nem tekinthetünk a hadsereg körüli feladatunkat befajeztunk a kir. kézirat által. (Helyeslés.) De elhárítottunk tekintem igenis az általa az összehúzóást a nemzet és a hadsereg közt, mert a kir. kéziratnak ezen tetele által meg vannak lazudolva és a maguk semmisségébe visszaküldve mindazon nyilatkozatok, akármely oldalról tetették is, melyek a magyar közjoggal össze nem egyeztethetők. És ezalatt szünt meg azon veszőly, hogy a nemzet és a nemzet haderejének egy része közt conflictus törjön ki. (Helyeslés.) Ez az a horderő, melyet én a kir. kéziratnak tulajdonítottam és így fogom fel az általa teremtetett helyzetet. (Élénk helyeslés és tetszés.)

En, t. választóközönség, ennek az eredménynek őszintén örülök; mert én ugyan mindenkör károsnak és veszélyesnek tartom azt, hogy ha a nemzet és a nemzet védelmére hivatott haderő közt ellentét, összehúzóás fejlődik ki, de ha volt pillanat, melyben az illetéltetnek kifejlődnie nemzetileg érdekeink legmagasabb szempontjait tekintve, nem volt szabad, ugy a mostani időpont az. (Élénk helyeslés.)

K ü l f ö l d .
Az orosz politika sava. A „Vossische Zeitung”-nak egy pétérvári levele konstátálja a czári udvar zavarait. A Németország barátságától óvó Katkownak decoralása azt bizonyítja, hogy a jelenlegi orosz politika a bizonyosok folyamománya s nem felel meg a czár nevetekének; azonban ezt nem következtethetjük tiársnek közeli leköszönésére. A bolgár kérdés esomója Berlinben, Bécs, Londonban és Konstantinápolyban van. Ily körülmények közt indokolt a külügyek vezetését oly egyénre

nap reggel a házban két elszenesedett hullát találtak. Ugyátlászik, hogy Tamás és Anna megfulladtak a füstben és azután elégték. Teljes bizonyossággal azonban ezt nem lehet állítani, mert másrészt azt mondják, hogy kis birtokukat még jókor eladták, csak hogy ez, mint az ördög tulajdona, az új birtokos keze alatt régóta hanuva vált.

Sok körülmény mutat azonban arra, hogy ezen valóban örödi párt a megérdemlöt büntetést nem kerülte ki, mert más tulajdonosnak a szomszédai bizonyára követelése sietett volna. Annágy bizonyos, hogy ama rémes éj óta Tamásról és Annáról misem lehetett hallani. Megemlítve találtam azt is, hogy a lángok, dacára a teljes szelenselennek, esodálatos gyorsasággal terjedtek az egész házban és egyenesen az ég felé törtek.

Ez arra látszik mutatni, hogy a tűz nem véletlenségből keletkezett és talán megmagyarázza a szomszédság részvétlenségét a Zerner-ház iránt, mely a legközelebbi épületekkel nem volt közvetlen összekötésben.

Mellöztem az ismételt kínzások rémjeleneinek részletes leírását, nem lestem ki a szerencsétlen Plainacherné minden sohaját, és nem eszettem a borzalmas érzelmek ama fokozatait, melyek a szegény asszonyt elvetemlő unokája iránt a legmélyebb erkölcsi megbontárástól a legnagyobb kétségbeesésig es végül azon teljes elfúltságig kísérték, melytől egyedül a halál vált meg.

Nem az volt ezem, hogy mindnyájunkkal éreztem ezen ártatlan, derék és jámbor teremtés kimondhatatlan kínját, a ki lstenben, önmagában és a világban bizalmát vesztvén, áldotta a pillanatot, mely az ugynevezett földi igazságszolgáltatás kezzeiből a legborzalmasabb halálraem után kiszabadította. A pusztá tények annyira megrendítők, hogy a kellő hangulat előidézésére ilyen segei-eszközök egyáltalán nem volt szükséges nyulnom.

(Folyt. köv.)

bizni, ki a czár bizalmát bírja. A fejedelem-választást illetőleg Európa a többséget képviselő, míg Oroszország egyedül áll.

A „Post” Katkov amaz állításából kiindulva, hogy a Balkán-félszigeten az fog történni, a mit Oroszország szükségesnek vél, kifejti, hogy Németország közveleménye már rézen belátta, hogy lehelyesebb hatalmunk és biztonságunk feltételei a bolgár események rendezése által nem érintettek tekinteni. De az bevárando, vajjon valamennyi hatalom osztja-e Katkov nézetét. Meglehet, hogy Katkownak lesz igaza. A közben az orosz kormány csak ovatos, minden sértést kerülő magatartása a béke fenntartására nagy kedvező ellentétet képez a panszlav sajtó hangjával. A későbbön álló nagyjelentőségű bonyodalom lefolyása aligha gyors lesz.

Az új bolgár fejedelem A berlini „Post” azt írja, hogy Valdemar dán herceg jelöltsége nem engedhető meg, mert ellentétben áll azzal a határozattal, hogy a megválasztandó fejedelem egyetlen európai uralkodó családnak se lehet tagja.

A bolgár ügy és a német birodalmi gyűlés. A német birodalomgyűlés mostani ülésszakára „Nordd. Allg. Zeitung” kiáltásba helyezte Bismarck hercegnek a bulgáriai kérdésben teendő nyilatkozatát. A külügyi kérdés azonban teljesen lemaradt a rövid ülésszak napirendjéről s a social-demokratáknak sem sikerült azt mint akarták, egy interpellációval szőnyegre hozni. Az ügyrend szerint ugyanis egy interpellatio benyújtásához harmincz aláírásra van szükség, de mivel ők csak huszonegyen vannak s a még hiányzó aláírásokat egyik ellenzékli töredéktől sem sikerült kieszközölniök, az interpellatio egyszerűsen elmarad. A szombati ülésen azonban, mely a lipcei kis-ostromállapottal foglalkozott, mégis volt némileg érintve a bolgár-kérdés, amennyiben Volkmarr, pártja számarányáról szólva s kiáltásba helyezve, hogy a legközelebbi választások után a socialisták ötvönen lesznek, sajnálatát fejezte ki, hogy a bolgár-kérdésre vonatkozó interpellationak el kell maradnia, annyival inkább, mert az alkalmat nyújtott volna arra, hogy leszámoljanak a legkíméletesebb eszméjének ama képviselővel, kik még a fejedelemgyilkolás ajánlgatásától sem riadnak vissza.

Legujabb posta.
— Ujabb bolgár események. A bolgár sobranje szombati ülésén egy képviselő indítványozta, hogy a philippopolisi forradalom évfordulója alkalmából ünneplésy istentisztelet tartassék. A képviselők és a miniszterek erre a székesegháza mentek, hol a macedoniai püspök misét tartott és az ég áldását kérte a népre, mely Bulgária és Kelet-Rumélia egyesítését kívivta. Semmi külön eset az istentisztelet alatt nem történt.

A Sophiában még „visszamaradt kelet-ruméliai ezred elindult Filippopolisba. Az államesinyben résztvett Strunsky-eredből 150 ember osztatot be ezen kelet-ruméliai ezredbe. Valótan, hogy az összeküvők — mint eddigi hírek állítják — rossz bánásmódban részesültek volták.

Mielőtt a sobranje felszólalt, a kormányzósg minden tagja részére 24.000 franc évi fizetést szavazott meg.

A philippopolisi forradalom évfordulója alkalmából péntek este lakoma volt Sophiában, melyben 60 képviselő vett részt. A jelenlevő képviselők sürőnyit intétek Sándor fejedelemhez, melyben elismerik, hogy a forradalom sikere neki köszönhető.

A sobranje közbejött esemény nélkül elnapollatott. A választások a nagy sobranje részére október 11-ére tűzettek ki.

Lepezések Stambulowról. részletek a forradalomról. A „Moskowskija Wiedomosti” megjegyezvén, hogy a 4. bolgár dandár és a sumlai helyőrség törzskari főnöke, Zankow, jelenleg Moszkvában idejék településeket közöl azon szerepről, melyet Stambulow a bolgár ellenforradalomnál vitt.

Stambulow egykor az odessai papi seminarium növendéke volt, a honnan nihilizmus, valamint azon gyanu miatt, hogy egy politikai bűntényben része volt, kizáratott. Mint Oroszország engesztelhetetlen, elkeseredett fejedelemhez aztan magas állásra jutott a fejedelemnél. Az ellenforradalom kitörésekor Stambulow hatalmába kerítette a timova-belai táviróvonalat, ezzel elvágta a sophiai kormányt az országnak esakueim egész többi részétől, elfogta Sophiában a táviratokat s azok helyett hamisítványokat küldött szét az ideiglenes kormány tagjainak állítolagos aláírásával. Zankow Sumlában Graeffek aláírásával a követelő táviratot kapta: „A czár megbocsátotta a fejedelemnek, adjátok meg magokat, különben büntetést vontok magatokra. Zankow hamisítást gyanítván, kérte Graeffet hogy jöjjon a távirókészülékhez, esakham meggyőződött volna, hogy az az egyén, ki a távirókészülékhez ment, nem Graeff volt? Az idézett lap más eseteket is hoz fel, midőn a sumlai városi képviselő-testület és az ottani helyőrség félrevetették Stambulow és Mutkurow által, kik e cselekményeknél még az orosz czár nevével is visszaéltek, nevezetesen a fejedelemnek Rus csukba való visszatérését illetőleg.

A sumlai helyőrség által egy tiszt küldött álruhába öltözve Ruscsukba, a ki látta, hogy az orosz consul a többi consullal együtt átvázólt a fejedelemet és megölette. Ebből az kelle a sumlai helyőrségnek következtetnie, hogy a fejedelem visszatérése tény, és a czár beleyegésével történik. A mi Sumlában megtörtént hasonlóképen megtörtént a többi városban is. — A „Moskowskija Wiedomosti” továbbá táviratot kapott Odessából, Theokharow bolgár hírlapírótól, a ki hazájába visszatérőben volt, mely szerint a bolgár kormány mint államellenes gonosztevéket üldözte mindazokakik a czár táviratát a bolgárok között terjesztini igyekeztek. Bolgárorszáiban valójában a battenbergi herceg uralkodik most is.

TAVIRATOK.

— A szeszipar válsága. —

Budapest, szept. 20. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A budapesti kereskedelmi és iparkamara az aradi kereskedelmi kamarának a szeszipar válsága ügyében kelt átiratát egy szesziparokból és kereskedőköl álló szakbizottsághoz utasította.

— A cholera Budapestén. —

Budapest, szept. 20. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A legutóbbi 24 óra alatt 25 cholera-betegedési és 4 cholera-haláleset fordult elő.

Előfizetési felhívás

az
„ARADI KÖZLÖNY”
politikai napi lap

(megjelen vasárnap és ünnep utáni napon le)
1886. évi utolsó (okt.—decz.) negyedére:
helyben, házhoz hordva. . . 3 ft — kr.
vidékre, postai szétküldéssel. . . 3 ft 60 kr.

Az „Aradi Közlöny” előfizetői a „Gombostű” cz. szépirodalmi havi közlőnyt díjmentesen kapják.

Nehogy a szétküldésben fennakadás történjék: kérjük az előfizetési pénzeket legelőszertben postautalványon — f. hó végéig beküldeni.

A szétküldés ellen felmerülő panaszok alapos orvoslását eszközöltük.

Hirdetéseik jutányos, kereskedelmi hirdetések föltöte olcsó áron vétetnek fel.

Az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatala.

HIRK.

Szeptember 21. Kedd. Róm. cath.
— Prot. napt. Máte ev. — Görög-orosz napt. (szept. 9.) Joak. Anna. — Nap két 5 óra 46 p. Nyug. 6 óra — percz.
Szept. 22. Arad megye rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 órakor.

Arad és Vidéke.

— Országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéke. Ezenel közhírre tételük, hogy az 1887. évre kikigazított Arad városi országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéke ellen beadott felszólalásokra hozott határozatok 1886. évi szeptember 20-tól 30-ig a városi kiadó hivatalban közszemlénre kitétetnek. Arad sz. kir. város központi választmányának 1886. szeptember 14-én tartott üléséből. S a l a c z Gyula polgármester közp. választmányi elnök.

— Aldozatkészég a szerencsétlenségben. A t.-bánhegyesi szegény izraelita bentlő házának felépítésére Goldmschidt Mihály 2 frtot adományozott. A korábban kimutatott 14 frt 20 krral együtt gyűjtőstünk 16 frt 20 krt tesz.

— Uj bankfiók. Az osztrák-magyar bank fiókja M a k o n f. h. 18-án kezdetre megmüködött.

— Jótékony adomány. Dr. Winter Adolff, szül. Deutsch Sionia úrsz. sziveskedett bold. szüléi, Deutsch József ur. és Deutch, szül. Barth Katalin urnó emlékének tiszteletére az aradi izr. jótékony nőegylet javára 100 frtot adományozni, mely nagylelkű adományt legmélyebb hálaájt fejezi ki — az igazgatósg nevében Arad, 1886. szeptember 20. H i r s c h m a n n Rozália, elnök.

— Lépfene lépett föl Zsigmondháza egy esetben, s a beteg marha el is hullott.

— Árlejtés barak-kórházra. Miután a cholera-kórháznak kiszemelt Spitz-gyárat és czéla megnyitni nem sikerült, más alkalmas hely pedig találni nem lehetett, a tanács elhatározta egy barak-kórház építtetését, melyre néve az ügy sürgetésénél fogva ma délelőtt lesz az árlejtés a városi háza gazdasági ügyosztályában.

— Tűz egy kárpitos-műhelyben. Tegnap délelőtt 10 óra lehetett, miön a színházal átellenes Bohus-házban Kell szabómester kis fia az ugyanazon házban levő I r i t z butorgyáros műhelyébe azzal a hirtel rontott be, hogy a szomszédos kárpitos-műhely ég! Az asztalos műhelyben dolgozó egyik segéd, ki történetesen tüzölt is, azonnal vízzel futott s egy éppen készen álló víz-es dezsával sikeresen kezdé oltani a tüzet, miáltal azonban az összefutott házépítet bezuhant, a tűz újra éledve, még erősebben kezdett pusztítani, úgy, hogy a hamarosan megérkezett tüzoltóság sem birt már egyebet tenni, mi a tüzet lehatároz localizálni, mi alig ¼ órai munka után sikerült is annyira, hogy a tűz sem az asztalos-műhelybe, sem pedig a butorraktárba át nem esaphatótt, ellenben a kárpitos-műhelyben levő tárgyakat vagy egészen fölemesztette, vagy a használhatlanságig megrongálta. A műhelyben voltak egész új garnitúrák, diványok, ottománok, matracok, lőször; voltak továbbá kiigazításra váró márványlapok, melyeknek meg-

számlálása, részben összetöredése folytán

a kár a tulajdonos hozzávetőlegesen bealése szerint 6-700 frtra ruhát. A tűz kiterjedésének okáról maga a tulajdonos mitsem akar tudni, ellenben sokan mint bizonyos dolgot állítják, hogy a tűz oka enyvelegítés lett volna, mi czélból az inas tüzet gyújtott; miatt azonban az enyve felmelegedett volna, az inas gazdája valahova elment, s a tűz ez időben támadt, mihez a biztosító társulatnak is van annyiban szava, amennyiben a butorok biztosítva vannak. A rendőri vizsgálat különben folyamatban van.

Szöllőirtás engedély nélkül. Kovaszinczen — mint lapunk írja. — Bányai Zeuszanna és Bersován Sára szőlőjében e napokban nagy mennyiségű tökélet vágatkismeretlen cinkosok, kiknek bűnéte tétezi az a körülmény, hogy a tökélet telve voltak szőlőfűrtökkel.

Nem szabad rakatáznál. Egy kis pecrezáruló fiú kedvet kapva másoktól, rakatát vett a „Fekete kutyá”-nál, s azt a városi sétány utáni nagy kedvteliséssel kezdte sűrűtteni. A rendőrségnek feltűnt a rendelkezés, s a fiút bekísérték.

Tűzesetek a vidéken. E hó 8-án Széles Mibály cezmői lakosnak vilámgujtás következtében leégett egy szalmás egy pelyvakazaja. — 11-én Balázs György és társai talpai lakosoknak égett le 171 frt értékű szalmakazala. — E hó 16-án pedig Batrina Mikulás háza égett le Repszegen.

Szűret Biharban. Bihar megye az általános szűret kezdetét október 18-ára engedélyezte.

Hő helyen van. Tegnap ebéd után egy uri fajta ember vászorgott be egyik helybeli nevelő intézet udvarára, s ép a bejáró mellett felelőre fordult, hogy mámoros fáradságot kihipenye. Az intézet tulajdonosja nem akarván a nemskára gyűlékező gyermekeknek az utban fekvő gyarló embert gunyvágyás tenni, az utcaán álló rendőrt hívatta be az idegen ember eltávolítása végett. A rendőri igazán dícséretre méltó gyengédséggel ébreztette az álomba merült embert, s iparkodott előlébressze arra birni, hogy távozzék, de ő egyre azzal mentegette magát, hogy ő nem bánt senkit. — „De kérem” mondá a rendőrt, „itt az ur nem maradhat, mert itt az iskola.” „Iskola? Kérdő megzavarodott, hisz akkor jó helyekre vagyok, mert én tanító vagyok.” „Ez mint elővett okmány mutatát, csakugyan tanító, de egyttal vándor szűret is is volt.

Tűz Csabán. B-Csabán ismét tűz támadt e hó 18-án délelőtt 9 órakor. Huzycz György 762. sz. háza és a sertésöl lett ez alkalommal a tűz martaléka. A padlásán több házi tárgy volt, mely elégett. A házban egy kis leányon kívül senki sem volt.

Csikókis. Nagyvenk megkedvelte valaki Czuhák Pál upánási lakos 1 1/2 éves csikáját, hogy e hó 16-17-ik között ejelen minden engedély és tudomás nélkül bátoraságot vett magának azt odábitni.

Hazánk és a főváros.

A trónörökös pártjában. Görény-Szent-Imréről azt írják a „Közlejáró”-nak, hogy a trónörökös ez ideig vadászatai október 2-án kezdődnek. A fenséges pár október 1-én érkezik oda. Az új állomás már javarésben készen van. A még hiátralevő asztalos, tveges és szobafestő munkálata a jövő hét folyamán készülnek el. A butorokat Mestitz Mihály m.-vásárhelyi kárpitos szállítja. Az izséssel épült pavilon két helyiséget foglal magában: egy nagyobb fogadó termet és egy kisebb toilletet szobát. Ugy a be-, mint a kijáró előtt széles és kényelmes terrasse van. A pavilon a m. államvasutak igazgatósága építette. Szászregena városa a trónörökös párt ez alkalommal ünneplésséggel akarja fogadni, melyre már is előkészülnek. Az ideai vadászatok a távollevő Teluki gróf helyét valószínűleg br. Kégyen Kálmán fogja betölteni. Medve van elég, bár legnagyobb része még fenn jár rendez tartózkodás helyén, a málna és szeder telepek. A lojtókat a tartós szárazság miatt csak nagy bajjal lehet kinyomozni. Hogy a vad létszám minő nagy, bizonyítja, hogy a medvék Úvegator közég marhaállományából eddig 14 lovat és 13 tehenet — pusztítottak el. A töröküzsa földreke is ellátogatnak s a pásztortűzek által legkeresésbe sem engedik magukat megzavartatni. A múlt napokban egy szegény embernek — mintegy félhold nagyságu töröküzsa földjét 4 maczko tökréteit, pedig a tulajdonos már hetekkel ezelőtt érzte földjét. Nagy tüzet rakva szundikált, mikdön hallotta a nagy robajjal közédől maczkókat. A medvék észrevették, de mitsem törődve vele, behatoltak a töröküzsabba, letelepedtek s kedvükre lakmározták. A szegény ember kárát megértették. A medvéken kívül nagy számmal vannak a farkasok és vadlisztrók. Miután a vadászatok eddigi megállapodások szerint, legalább is két hétig fognak tartani, e két vadra is hajtani fognak. Az utak jó karban vannak, az alsó-orosi hajtó-területre új ut készült. A kastélyi kevév átalakítást szenvedett.

Párbajozó fősipán. Politikai párbaj készülődik ismét Honthon. A kormány párt ottani lapjában Szabadhegyi Gézá, az ipolyási ellenzék vezérére vonatkozó sértő cikkek jelent meg. Szabadhegyi a szerkesztőt két segédje által kérdőre vonatván, azt a választ kapta, hogy a cikket maga a fősipán írta, ki ezért a felelősséget is magára vállalja. Szabadhegyi segédei: Ivánka Oszkár és Simonyi Dénes erre megelégtettek Majthényi fősipánnál, ki időt kért segédei megnevezéséért.

A cholera. A borzasztó járvány, mely most már nemcsak a fővárosban, de a vidéken is szedi áldozatait, éppen nincs szűnőfélben. Szept. 12-től vasárnap délig, tehát egy hét alatt 80 ember betegedett meg és 24 halt meg choleraiban. A fővárosi barackkórházba vasárnap 11 beteget vettek fel, kik közül egy halt meg. A fővárosban több helyen vízvezetékű közutakat, másrészt pedig nép-

konyhákat állítanak fel. A vidéken leginkább Győrött pusztít a cholera, legelőbb 5 betegedési és két haláleset fordult elő. Volt két betegedési eset Mo háson is, hol a járvány föllepte következtében a hadgyakorlatokat még f. hó 25. előtt fogják beosztatni.

Miért nem isznak Tolnán pálinkát? A pálinka emberirő hatáskán akadt már elenszere. K. Sámuel tolnai ecetgyáros, mint a „Budapesti Hírlapnak” írják, meg a sógora, az eddig divatozott fűrdők számát megtoldták egygyel. A dolog fölfedezése úgy történt, hogy midőn pár nap előtt egy pénzgyőri közeg spiritus-ellenőrzését teljesíteni a főzsházba bement s a kazán tetejét lezárni akarta, egyszerre előugrott K. Sámuel, megkapta kezét s így szól: „Az Istenért, szemléssz ur, le ne zárja!” A szemléssz elbámul. „Már hogy ne zárna le, mikor így szól a rendelet?” „Hát akkor zárja le, de egy kicsit később.” „Később? Mit akarnak addig csinálni? Én szigorúan tartom magamat az utasításhoz.” Hát jöjjen legalább ki egy kicsit a gépezobába. Nem mozdulok egy lépést se. Én az állam érdekeit kijátszani nem engedem.” „Akkor hát legalább forduljon félre egy kicsit...” „Azt se teszem!” „Ugy hát történjék, a minék történnie kell! fohászott Sámuel. S e pillanatok kiemelkedik a kazánbeli légymeleget spiritusból egy borzas fej, utána egy még borzasabb mell s így tovább, míg végre ott állt az elrémült szemléssz előtt az egész Ádám, s rögtön bemutatván magát, a szemléssz ur elé barátságos mosolygással nyujtotta a gözölgő kezét. A szemléssz azonban köszönte szépen az ösmeretséget s a teljesített vizsgálat után menten följelentette az esetet a szolgabírónak. Hogy mi lesz a dolog vége, még nem tudni, a szemléssz felfüzdésének azonban már is van anynyi haszna, hogy Tolnán ezóta senki sem iszik pálinkát. Báresak az egék minden magyarországi községnek egy-egy ilyen K. Sámuel-féle szeszgyárost juttatnának ajándékba a szükséges sógórral egyetemben.

Gyűlöletes guynév. Furcsa eset, ha igaz, ami nemrég Szucsák erdélyi községben történt. Van itt egy Bota Sándor nevű ember, kit — falusi szokás szerint — „Kozma” guynévvel neveznek. Nem is volt ez ellen kifogása egész augusztus hó 21-ig. Ekkor halt meg ugyanis Várdi Károly kolozsmegeyi tanfelügyelő, kit Kozma polg. isk. igazgató sokat köszönhetnek Várdinak; virágzó iskolát állított nekik s gyermekeiket többször bőven megajándékozta. Halála tehát annyira elkéserítette őket, hogy megrohanták a „Kozma” Bota Sándor házat s az igazi Kozma helyett rajta akartak boszút állani. Nehány okos embernek azonban sikerült őket lecsendesíteni és észretéríteni. Bota pedig élénken tiltakozik a „Kozma” melléknév ellen.

A kis trombitás. Jenő főherceg, a községi huszárezred parancsnoka, a Kapuvár és Sopron közti hadgyakorlatok alkalmával ezredével a gyakorlóterre lovagolt, trombitás sőt tti meg a fűlét, mely „megállásra” szól. A főherceg egy pillanatra megállt, de nem tudván megmagyarázni a különös jelt, a kúrtoz keresésére indult. Hossza kutatás után egy 9 éves pásztortitán akadt, ki az apjától kapott trombitán több katonai riadót is fúj el. A főhercegnek annyira megtetszett a tehetséges fiú, hogy magához vette s apjának megígérte, hogy kiképezteti. A kis pásztorgyereket alaposan megmosdatták, kiöltöztették s Bécsbe küldték tanulni.

Esküvő közben halál. Sopronból írják az „Egyetértés”-nek: Ritka eset történt a múlt napokban Fertő-Szent-Miklós községben. S c h i l l e r József ottani földbirtokos, nem rég megbetegedett s tekintettel mindíg rosszabbra forduló egészségi állapotára, sürgette leányának eljegyzését dr. Holczner ottani orvossal. Az eljegyzés a múlt héten megtörtént. Miután Schiller állapota a legkomolyabb aggodalmakra szolgáltatott okot, elhatározta, hogy az egybekelés mult szerdán történjék meg, mert ő végső perzeit ez örvendetes tény által akarja megkönyveníteni. A betegnek ágya mellett az esketés megtörtént s midőn a pap az új nászpárra Isten áldását kérte, Schiller rövid halálusa után elhunyt.

Kegyetlen gyilkosok. Szegzárdról írják: Bogár Sámuel testvéreivel, Jánossal e hó 14-én d. u. 4-5 óra közt apóstát, Lovas Benedek Istvánt, az ebesi csárdával szemközti levő ösényi hegyen meggyilkolta. Az esetről a következő részleteket írják: Bogár Sámuel apóstával, ki az ő vallomása szerint iszákos s prédáttermészett volt, már rég nem a legjobb viszonyban állott, miert is hosszabb idő óta foglalkozott azzal a gondolattal, hogy őt láb alól elteszi. E hó 14-én tehát testvéreivel öszebesszelve, mindketlen kimentek a szőlőhegyre, a prészházban levő embereket eltávolították, azután egyikőjük az apóst megragadta, a másik pedig a kezében levő baltával oly súlyos csapást mért fejére, hogy azonnal szörnyet halt, valószínűleg nem is érezve már a színtén halálának talált szúrását. A gyilkosok az öregnél volt pénz állítólag magukhoz vevén, a holttestet ott hagyva, elindultak hazafelé. Utközben a velük szembejövő csészét, sőt az embert is, kit a prészházból dohányért küldtek, szintén életveszélyesen megzúrták. A bűnösöket még aznap elfogták s bevitték a szegzárdi börtönbe.

Rövid hírek. A toscánai nagyherceg, ki hosszabb ideig vadászott a gödöllői vadászterületen, visszatért Bécsbe. — Tiszsa Kálmán hírszerint szintén elmegy a pozsonyi színház megnyitó ünnepélyére.

A s a n g o e g y e l e t pénztárába az újabb országos felhívás óta összesen 1373 frt 51 kr. folyt be. — A t r e n c s e n i t u z k a r o s u l t a k n a k Ó Felcső 300 frtot adományozott. — A n g o l v e n d é g j á r t Kolozsvárot. L a m b e r t B r o o k greenwichi lelkész, ki tanulmányozás czéljából utazta be hazánkat. — A s z e g e d i n ö k Tiszsa Kálmán, mint a női-ipargyület fővédőszónya látogatására fényes ünnepélyt fognak rendezni. — I p o l y s á g o n díszbehátt, faklyásmenetet és táncszertélyt rendeznek Majthényi fősipán tiszteletére.

A nagy világ.

Liszt zongorái. Liszt weimari lakása, a nagyherceg rendelkezése értelmén maradt s ugyszólván Liszt-muzeummmá lesz. Bech-

stein, ki a néhai mesternek évenként egy zongorát állítottott oda, művészi kivitelű adomány-levélben azt a zongorát, melyet Liszt junius végéig használt, átengedte a muzeum részére. Ugyanígy tett Ibach azzal a pianóval, melyet a mester legutóljára használt. Az észak-német zene-egylet pedig e helyiségekbe Liszt összes műveit magában foglaló könyvtárt állít.

Megtárogott kívánság. Margherita olasz királyné nagyon szeretett volna jelen lenni unokahúgának, Jozefa szász ferczegnőnek Otto osztrák főherceggel leendő egybekelésén. Megállapította már az utiprogrammot is és nagy gonddal válogatta össze az ajándékokat. Semmimel hiányzott már, csak a király beleegyezése. Umberto király azonban így szól: „Az esküvő egész csendben tartatik meg. Mint néne ily körülmények közt is jelen lehetnél ugyan az esküvőn, de nem mint Olaszország királynéja. Igérem azonban, hogy az új házasságok sürgősen föl fogom kérni, hogy látogassanak meg minél előbb Rómában. Ekkor aztán tanuethatnak irántuk annyi vendégszeretettel, amennyi csak kitelik egy néneől, aki egyttal királyné is.”

Beitöltött vörivás. Nápolyban, — mint azt annak idején mi is említettük — nem rég divatba jöttek a „verívó csarnokok”, hol frissen leölt állatok vért mérték ki a betegnek, — többnyire mellbetegeknek, sápkórosoknak, súlyos betegségekből lábadozóknak stb. — orvosok felügyelete mellett, kik egyttal a vállalkozók is voltak. E verívó csarnokok nagyon látogatottak voltak, s a vállalkozó orvosok remélték, hogy a télen — mikor az idegenek özönlének Nápolyba — nagy jövedelmek lesznek. A cholera azonban megihusította reményeiket: a rendőrség a csarnokokat bezárta. A nép ez ellen tiltakozott s a karabiniereknek több elfogatást kellett eszközölniök, hogy a nyugalom ismét helyre álljon.

Egg nó, a ki kisebb lett. Négy évvel ezelőtt a budapesti német színházban szerepelt egy Milar Teréz nevű csinos pesti leány. Alkisasszony öszevetve a directorát, ez meg vele, minék az lett a vége, hogy Milar k. a. ott hagyta a színházat. Nemrég azonban az illető director, a ki most a prágai német színházban bérlé, megemlékezett egykori prima-donnájáról, levelet írt Milar kisasszonynak, a ki egyelőre lemondott a színház babéraitól. Levél útján létre is jött közöttük a szállítás s a kisasszony elutazott Prágába. Alig pillanatok meg azonban a director a kisasszonyt, rögtön kijelentette, hogy nem veheti semmi hasznát, mert mióta nem látta, azóta Milar k. a. — kisebb lett. Most a prágai törvényeség fog dönteni afölött a fontos kérdés fölött: vajjon megkisebbedhetik-e egy fiatal hölgy, vagy sem.

Megtért szökevény. Majnai Frankfurtban történt, hogy egy fiatal asszony, a ki csak nemrég szökött meg férjétől, a napokban visszatért hozzá. A férj elégedetten fogadta, mert a megtért nő 600 márká kivételével visszahozta a tetemes mennyiségű pénzt is, melyet szökevénykor magával vitt. Nagy kibékülési jelenet következett, mely után a nő visszaadta férjének a pénzt. „Mint hogy pedig most már a pénz a zseben van — szölte ekkor más hangon a férj — most már le is ut, fel is ut. Én nem óhajtok kegyeddel egy földel alatt lakni.” A meglepett asszony kétségbeesésében elisietett szobájába, de nem sokára ismét visszatért férje dolgozó szobájába, odállt férje elé s — töltött revolvert szegezve mellének, határozott hangon szölte: „Pénzemet, vagy te és én meghalunk!” A férj fogvaegyzve adta vissza az imént kapott pénzt s az asszony kivánatára még meg is szaporította néhány száz márkával. Az asszony férjét a szobába zárta s Köln felé elutazott. Csak több óra után vette észre a szobaleány az ur helyzetét s a szobát lakatos által kellett ki-nyitástni.

Száz év előtt és alatt. Cherrwell francia tudós 100-iki születésnapja alkalmából egy párisi hírlapíró átkutatá az 1786-iki évi „Gazette Royale” szeptember 12-iki számát s érdekes reminiscenciákat elevenített föl, melyek szerint: 1786. szeptemberben Danton és Robespierre vidéki ügyvédek voltak; Mirabeau utazott. Marat pedig jól fizetett állatorvos volt az artoisi istállóknál; Marceau, Desaix, Hoche, Soult és Viktor önkéntesek voltak a hadseregben, Murat theologiai műveket tanulmányozott s egy szerzetbe akart beállani. Ney hivatalos bureaukban foglalkozott, Lannes kétfestő-inas volt, Bonaparte pedig hadnagy, Nagy Frigyes éppen meghalt és Ch e v r e u l a világra jött, melyben aztán egymással négy királyt, 2 császárt, 3 köztársaságot, 65 márszalt, 86 igazságügyminisztert, 75 tengerészelet, 54 hadügy- és 93 belügyminisztert élt meg.

Rövid hírek. Sándor oldenburgi herceg a bolgár fejedelméjelt, jelenleg Bécsben időzik. — G a l i e z i á b a n ismét nagy tűz volt; Seerée város Ostrov nevű külteresea ügész volt. — G r ó f F e s t e t i c h P á l a bécsi „Fremdenblatt” egyik munkatársát saját lakásán egy hírlapi közlemény miatt tett leg bántalmazta; az ügy a bíróság elé kerül. — L o n d o n b a n e g y „Magyarország története” című könyv jelent meg; szerzője V a m b e r y Armin. — A t ö r ö k k o r m á n y D a n t e „Divina Comediaját”, mint vallásellenes költeményt, a török területtől kiiltotta. — G e n f e n ben megnyílt a nemzetközi irodalmi és művészeti társaság kilencedik congressusa.

Irodalom és művészet.

Cziky Gergely „Spartacus”-a a nagyváradi szinkörben szép sikert aratott. A főszereplők: P e t e r d i, — ki e darabot jutalomjátékul választotta — továbbá H u n y a d i Margit, C z a n y o g a Emma és B e r e n d i sok tapost kaptak.

Újdonságok a budapesti színházaknál. A nemzeti színházban J ó k a i M ó r n a k „Keresd a szíved” című színműve, mely a 48-iki forradalom keretében játszák, már jelenetve van. A z o p e r a b a z H e g e d u s F e r e n c z e t, ki két ízben a sajtó és a közönség tetszése közt vendég szerepelt, tavaszról kezdve valószínűleg szerződött a buffó-szerepkörre. —

A n e p s z i n h á z e h e t i újdonsága Madarász Ernésztin k. a. népszínműve „A hódosi bíró leánya” lesz. Az írónő a hódosi szolgabíró leánya. A népszínházban minden szombatban új darab fog színez kertüni. Október 2-ára egy francia operette: „Jozfin Egyiptomban” van kitűzve, melynek szövegét R á k o s i Viktor magyarosította. Október 28-án Csiky Gergely és K o n t i operette-je „A királyfogás” kerül sorra, mely Lengyel- és Spanyolországban játszik.

„Vendéglők Lapja.” Ily címmel jelenik meg már három év óta a hazai szállodások, vendéglők, kávékók, pincézerek és kárhézi vendégek érdekeit felkaroló hivatalos szakközölny. E lapot gondos szerkesztés, szép kiállítás jellemzi s nemcsak azért érdemel figyelmet és meleg pártolást, mert czikkei jól megválogatva, a jelesebb hazai és külföldi íróktól hozza, hanem nemzeti ügyet szolgál, hazafias czélt tűzött ki maga elé, akkor, midőn egész odaadással küzd a magyarorszáos eszméjeért, a szállodák, vendéglők, kávéházakban otthonossá lett germanizmus kiküszöböléséért. Meltán ajánlhatjuk tehát a legmelegebben az érdeklődők nagymértű támogatásába e jelesen szerkesztett és elterjedt szaklapot, melynek szerkesztője és kiadó tulajdonosa: I h á s z G y ö r g y. E szakban theoreticailag is képzett és tapasztalt író. Előfizetési árak: Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr., mely összeg a „Vendéglők Lapja” kiadóhivatalába: Budapest, IV., Duna-utca 7. sz. alá küldendő.

CSARNOK.

Egy cholera-eset Aradon.

(Referata a helyszínről.)

Rémítő eseménynek volt színhelye tegnap az aradi gödény-utca.

Aki már járt Oroszországban s látta a nisni-novgorodi híres nyári vásárt, hová még Aziából is ezer meg ezer ember tödül, annak lehet fogalma arról az óriási néptömegről, mely a 15-iki század háztól állott, ellepe az egész utcaköz szétlében-hosszában, úgy, hogy a közlekedés tökéletesen fennakadt, megszűnt.

Utam éppen arra vezetett, megállottam. A csoportokra oszlott sokaság titkoszerű sugdosása, az orkászterű sobajások zúgása, a rémület és félelem kifejezése az arczokon, s különösen az asszonyok részéről minduntalan hangzottak: „O jaj!” „Borzasztó!” és „Jézus Mária!” kiáltások iszonyu szerezcsé-lettséget gyantáltak.

Nagy égl vajjon mi történhetett itten? A legnagyobb mértékben felkeltett kíváncsiságomat kielégítően közöledtem a tömeghez, s megszólítottam egy ur embert: — Kérem alásan, legyen szives megmondani, mi történt itt?

— Bizony kérem én se tudom, mert éppen most jöttem, talán valami kanári madár vagy csoka szabadult ki!

Hát ilyen csekélyeség miatt lenne ez a nagy hü-hó, obégatás?

Nem hittem. Oda fordultam egy vén asszonnyhoz, ki ugyancsak hánya magára s kereszteket.

— Mi a baj néni? — Ő j a j e g e k i v é g e l e s z m i n d n y á j u n k n a k ! — Az Istenért! beszéljen! — kérem sürgőseleg.

A vén asszony egy nagyot sohajtott s elkezdett beszélni. — Hát úgy történt az uram, hogy be-kiáltam leányomat a városba, hogy hozzon egy font kenyeret, aztán őt krajczárért szálamit és egy fél liter bort, mert mára várjuk az unokaöcsém bátyjának a katona fiát Boszniaából. Hát gondoltam csaknap egy jó vacsorát, meg a sógórkat s meginvitáltam, meg a Kárászné komasszonyt is, de az visszaizent, hogy nem jöhet, mert a sógora... az az Istenem már nem is tudom az ijjedtségtől, hogy mit beszélnek... akarom mondani a disznó megbarapta a lábát, hát igen... mit is akartam mondani?... kérdé a vén-asszony elmerengve önmagától.

Kezdtém unni a hosszadalmas üres feleséget. — Csak mondja röviden néni! — biztatám az öreget, — ott hagyta el, hogy a disznó megbarapta a komasszonyának a lábát.

— Az az kérem, — szölt közbe — egy gondom talán nem is a lábát harapta meg, most már nem vagyok tisztába. Várjon csak az ur — folytatá — mindjárt itt leszek, csak megkérdezem a leányomat, — azzal sebesen elléballt.

Boszankodni kezdtem, kíváncsiságom azonban óriási mértékben növekedett. Amint így tündönné a dolgok miben állása felett, egy hordár közöledett felém.

— Ah nagyony helyes!

Hisz a hordárok és suszterinaok mindent tudnak, még azt is, a mi holnap fog következni!

Már torkomon volt a szó, hogy megkérdem, de megleződött.

— Jó estér tekintetes ur! Vajjon mit csináltak itt? nem tetszik tudni? — Na tessék már most beszélni, itt ácsorogok kínos bizonytalanságban s nincs, ki felvilágosít adhatna, de sőt ellenkezőleg mindenki csak kérdezősködik és obégat.

Elhatároztam, hogy bármily uton módon a helyszínen tudom meg a valót.

Nekirontottam a tömegnek, egy-két férfúnak a tyukaszemére hágtam, egy pár asszonynak letapostam a szoknyáját, s heves küzdelem után bejutottam az illetékes helyre az udvarba.

Az udvar is tömve volt néppel, két kört formáltak, a kör közepén egy ember feküdt göröcs vonalások között, azca ékeltlenül elvölt torzítva.

— Mi lelte ezt a szegény embert? — kérdem egy ismerősömtől, — talán csak nem cholera.

— Bizony az! még pedig a legnagyobb mértékben, és ahogy veszem észre ázsiai choleraiban van, mert az előbb is erős hány-ingerei voltak és félrebeszél.

— Borzasztó! — válaszoltam — hát már Aradon volna a cholera?

Önkénytelenül eszembe jutott a megyeház-utcai posvány és a Holtmaros illatos kórnyéke.

Amint így elméláznék hirtelen nagy zaj támadt. Az utcaajtó kibnyilt, az emberek mozogni kezdtek jobbra-balra. Szemembem tört két hajdu, kik szüntelen kiabáltak: He-lyet! Helyet! Utánuk egy ur jött ruganyos léptekkel.

— Az orvos! Az orvos! hallatszott mindenfélől.

Csakugyan az volt, a kör közepére érve lehajolt s egy oda tartott lámpa világánál kezdte vizsgálni az eszméletlenül fekvőt.

Síri csend lett. A jelenlevők velem egyttú visszafogott lélegzettel, szivdobogva várták az iszonyu betegség constatálását, mely ezeket lesz elűsprendő — a föld színről.

Rövid szemle után az orvos felegyenesedett s oda szölt a hajdukhöz.

— Vigyétek csak a város házára a részeg barmot!

E szakszerű kijelentésre, mint mikor forró vizet öntenek a hangyabolyba, úgy széledt szét a népség.

A férfiak dörmögtek a boszuságtól, az asszonyok csuklottak a nevetéstől, az inasok pedig czigánykeresket hánytak örömkömben. Azért nem kell megijedni a cholérától!

Proféta.

KÖZGAZDASÁG.

Vegyes közlemények.

Magyar államvasutak. A magyar as-
vuti kotelek-díjazás II. rész, első füzetében f. évi októberhő 1-én az V. sz. pótlék hely-hatályba, mely a díjazás határozománya kiegészítését, új állomások felvételét Kőbánya osztrák-magyar államvasutakra (helyben és átmenetileg) díjtételek letesítését s a kivételes díjazások bővítését, illetve módosítását tartalmazza. Ezen pótlék példányai díjazásai szakosztályunkban kaphatók Budapestben, 1886. szeptemberhő 16-án. Az igazgatóság.

Szesszlet.

(B.) Készárú szeptember 28.25—28.50. ki-csinnyben 29.— hordó nélkül per 100 liter %.

Budapesti gabnatözsde.

(Szept. 20.)
A forgalom 20,000 métermássa. — Az árak 5 krral magasabbak. Tavasz buza 9.38—40, őszi buza 8.83—8.85, új tenger 6.57—6.59, tavasz zab 6.70—6.72, őszi zab 6.25—6.27, káposzta repce 10.—

Budapest, szeptember 20. (Az „A radi közölny” eredeti távirata.) Az esti tözsde zárlati árfolyamai: Magyar arany-
járdék 106.97, magyar papírjárdék 94.42, magyar hitelbank 287.50, osztrák hitelbank 278.—, London 126.— Paris 49.75.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru-és értéktözsdeán 1886. év szeptemberhő 20-án.

Magyar aranyjárdék 6 sz.	107.10
Magyar aranyjárdék 4 sz.	94.60
Magyar vasuti kölcsön	157.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	127.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	117.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	104.75
Magyar földterhermentesítési kötv. záradék	104.75
Femes-bánati földterhermentesítési kötvény	104.75
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	105.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	104.50
Magyar szőlődezármaváltsági kötvény	99.75
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	120.50
Tízszázalékos és szegedi sorsjegy	128.—
Osztrák járdék papírban	84.50
Osztrák járdék ezüstben	85.10
Osztrák járdék aranyban	118.70
1860-iki osztrák államsorsjegy	140.—
Osztrák-magyar bankrészevény	863.—
Magyar hitelbankrészevény	287.50
Osztrák hitelintézeti részvény	278.30
Cs. é. kir. arany	5.95
Ezüst	—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.98
Német birodalmi márká	61.70
London (3 havi váltókért)	126.—
20 markos	12.32

IDEGENEK NEVSORA.

(Szept. 18—20.)

Fehérkereszt-szálló. Endrényi N. törvénzi elnök, Szeged. Salamon N. törvénzi bíró, Szeged. László

